

Anys de creixement i de formació

Joan Peruga (Santalecina, Osca, 1954) ja ens va sorprendre amb la seva novel·la anterior, *El museu de l'elefant* (Editorial Andorra, 2013). Ara hi ha tornat amb un gènere ben diferent però igualment contundent: *Alcanadre*. Es tracta d'una novel·la iniciàtica, en la línia d'unes memòries de jove ("els anys en què vaig abandonar l'edat de la innocència") que podem encabir en aquesta tradició, que alguns anomenen subgènere i tot, de la memòria juvenil, i que han practicat noms tan coneguts i universals com ara Gorki i Tolstoi, Perec i Coetzee i, a casa nostra, aquests darrers anys, Carme Riera, Rafel Nadal, Pere Rovira, Lluís Foix, Pruden Panadès, Joan F. Mira... Joan Peruga s'afegeix a aquesta llista, que ja comença a tenir un cert gruix, i hem de dir que ho fa amb nota, sense desdir-hi gens ni mica.

Alcanadre arrenca amb la mort del pare del protagonista, el mateix Joan Peruga, i el retorn al poble per a l'enterrament. I un cop acabats els actes, amb el dinar familiar inclòs, comença la recuperació del pare, que ja troba a faltar, a través del repàs de les seves pertinences. Una d'aparentment anodina, una capsa de galetes holandeses, li oferirà un tresor inesperat, barrejat amb les llavors de tomàquets que el pare guardava d'un any per a l'altre: unes quantes cartes seves des del seminari, on va ingressar a onze anys, uns fulls del seu diari personal d'aquells anys i un llibret que resulta ser el reglament d'alumnes del seminari. La troballa fa que aviat passi dels records paterns als propis, fins al punt de fer-li exclamar: "Les meves magdalenes proustianes tenen la forma i l'olor dels tomàquets del pare." I d'aquí a plantejar-se tot seguit de recuperar els records, que li arriben "a patolls", d'aquells anys de seminari que li havien quedat colgats i ben colgats. Un cert pudor li fa dubtar de l'incert de l'elecció: "De què tinc vergonya? Què m'impedeix viatjar als racons més secrets de la memòria? Mostrar-me nu davant dels lectors. Dessagnar-me en públic i explicar tot el que vaig viure. Explicar la veritat. Aquell noi del seminari sóc jo en estat pur." I ho farà, amb tanta sinceritat que tot seguit ens advertirà: "Si

de sobte tinc un atac excessiu de timidesa, sempre puc protegir-me amb el mantell discret de la ficció. Diuen que no es nota gens quan menteixo. He acumulat molta experiència durant els anys que fa que em dedico a escriure novel·les."

I ho fa, escriu la novel·la dels seus cinc anys d'estada al seminari de Lleida, tot i que centra els records sobretot en el cinquè curs, quan ja té quinze anys fets i se li obren tota mena d'interrogants, els propis d'un adolescent i els més especials d'una

persona suposadament triada per seguir la crida del Senyor. I ens endinsem en una ciutat gris, per la boira i per la postguerra, que encara sobreviu en un bisbe decrepit i en unes institucions que no saben, o no volen, adaptar-se als nous aires, inclosos els del Concili Vaticà II; en un edifici també gris i desmesurat, que sovint és comparat amb una presó; en unes relacions humanes complexes, jerarquitzades a més no poder i ambigües, com si l'ambigüitat formés part essencial de l'educació, i fins a un cert punt cruels, com si la crueltat anés de bracet de l'ésser humà: "Feia gairebé cinc anys que estàvem tancats i ens havíem tornat refinats com cardinals renaixentistes a l'hora de trobar la manera de ferir-nos. O d'estimar-nos."

Tot passa pels nostres ulls, amb una fluïdesa extraordinària, deguda en molt bona part a la riquesa de la prosa, en molts fragments clarament poètica; a la precisió i varietat del llenguatge; als recursos literaris mesurats i d'allò més versemblants (les comparacions, per exemple, solen ser de base rural o bé eclesiàstica, ben arrelades en els mons del protagonista); a les reflexions fetes des de la maduresa (sobre els llibres, la literatura, l'amistat, la revenja, la paraula

i la seva utilitat...); als tocs d'humor, per molt que "el poder i l'humor no s'han entès mai"; als simbolismes, mesurats però contundents, com el del riu que li serveix de títol per a la novel·la i amb el qual s'identifica: "No sé, de vegades jo sóc tan insegur com l'Alcanadre i també em peneixo d'allò que estic fent i canvio de direcció d'una manera radical"; i encara pels contrastos, com els que trobem entre els capítols dedicats als mesos de curs i els d'estiu: cromàtics, anímics, sensitius..., vitals gosaria dir, aquests darrers, ja que s'hi contraposen dues maneres d'entendre el món i de viure.

Una novel·la breu, però intensa, que us atraparà, tant si vàreu viure la dècada de 1960 com si us queda llunyana, ja que les vivències i els fets narrats al seminari de Lleida podrien haver-se esdevingut perfectament a Munic, a Milà, a Llemotges, a Évora o a Còrdova, posem per cas. *

Joan Peruga ha publicat una novel·la iniciàtica, un gènere que han conreat gran autors

ALCANADRE
Joan Peruga

Editorial: Andorra Andorra la Vella, 2016
Pàgines: 194
Preu: 18 euros

Una novel·la breu, però intensa, que us atraparà

Libres